

Huvudman

Specialpedagogiska skolmyndigheten

spsm@spsm.se

Ärendet

Tillsyn av specialskolan Manillaskolan i Stockholms kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Specialpedagogiska skolmyndigheten att senast **måndag den 15 april 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristerna rörande anmälan av behov av särskilt stöd och individuella studieplaner. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Specialpedagogiska skolmyndigheten inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ska vidta följande åtgärder

Anmälan av behov av särskilt stöd

Varje elev som lärarna befarar inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att de getts extra anpassningar, ska anmälas till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många

sådana anmälningar som kommit in till rektorn under perioden 1 december 2023 fram till 1 april 2024. (3 kap. 7 § skollagen)

Nyanlända elever

Se till att alla nyanlända elever som tagits emot i specialskolan i högstadiet har en individuell studieplan senast inom två månader från mottagandet. Rektor ska dokumentera för vilka elever sådana planer upprättats under perioden 1 december 2023 till 1 april 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 12 g § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, anmälan och utredning om behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram, individuella studieplaner, mottagande och bedömning av nyanländas kunskaper samt studiehandledning på modersmålet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:6524) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens uppdrag att följa upp specialskolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd samt uppdraget om utvärdering av garantin för tidiga stödinsatser gjort en riktad tillsyn av Manillaskolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Manillaskolan följer gällande bestämmelser om garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, anmälan och utredning om behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram, individuella studieplaner, mottagande och bedömning av nyanländas kunskaper samt studiehandledning på modersmålet.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 10 och 12 oktober 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen

och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Anmälan om behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av information från rektorn framgår att det finns två elever lärare befarar inte kommer att uppnå de betygskriterier som lägst ska uppfyllas, trots att de getts extra anpassningar, som inte blivit anmälda till rektorn. Elev 1 har haft betyget F i ämnet svenska tre terminer i följd. Enligt information från biträdande rektor har åtgärdsprogram för eleven inte varit aktuellt de senaste fyra åren. Elev 2 har haft betyget F i ämnena geografi, samhällskunskap och svenska två terminer i följd. Elevhälsan berättar i intervju att eleven varit borta från skolan i flera år. I information från rektorn framgår att detta var anledningen till att särskilt-stöd-processen avstannade. När eleven återkommer till skolan är situationen förändrad och processen särskilt stöd lyfts inte på nytt, uppger rektorn.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att anmäla till rektorn när en elev befaras ej kunna uppnå de betygskriterier som lägst ska uppnås trots att extra anpassningar getts. Utredningen visar att en anmälan om behov av särskilt stöd inte alltid inkommer till rektorn.

Individuella studieplaner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att skolan inte upprättat individuella studieplaner för nyanlända elever som tagits emot i högstadiet. Rektorn uppger i intervju att eleverna har ett eget schema och att det stöd eleven ska ges skrivs in i åtgärdsprogrammen men att de inte använder sig av något dokument benämnt individuell studieplan.

Rättslig reglering

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. (3 kap. 12 c § skollagen.)

För en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c §, ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper. (3 kap. 12 g § skollagen)

Utifrån resultatet från den inledande bedömningen av elevens kunskaper ska en planering av undervisningen och eventuella stödåtgärder upprättas. För planeringen ska elevens mål med utbildningen vara styrande. (Prop. 2017/18:194 s 90.) Den individuella studieplanen ska innehålla utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Om man behöver göra avvikelser från ordinarie rutiner för att eleven ska nå så långt som möjligt mot utbildningens mål ska den individuella studieplanen i första hand ange planerade beslut som är att anse som åtgärder för nyanlända, såsom prioriterad timplan och placering i förberedelseklass samt de nya insatserna anpassad timplan och studiehandledning på modersmålet för nyanlända. Men även eventuella beslut om särskilt stöd som t.ex. särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång kan ha stor betydelse för elevens förutsättningar att bli behörig till gymnasieskolans nationella program. För att undvika att dokumentera dubbelt (vid särskilt stöd ska t.ex. alltid ett åtgärdsprogram upprättas enligt 3 kap. 9 §) ska planeringen enbart beskriva vilken insats som eleven behöver för att uppnå sitt mål och för vilken tid. När det gäller stödinsatser som är att anse som extra anpassningar enligt 3 kap. 5 a §, finns inget dokumentationskrav. Det kan dock vara lämpligt att ange vilka anpassningar som bör ske. Den individuella studieplanen bör användas som ett verktyg för att göra en individuell planering av elevens utbildning inom grundskolan och specialskolan. (Prop. 2017/18:194 s 90-91.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med individuella studieplaner. Skolan upprättar inte individuellas studieplaner för nyanlända elever som tagits emot i högstadiet.

Områden utan konstaterade brister

Garantin för tidiga insatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att lärarna använder de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass, det nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 4. För de elever där det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterier för bedömning av kunskaper i aktuella ämnen görs en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling i samråd med specialpedagog. Specialpedagog samråder även med lärarna kring extra anpassningar. De extra anpassningarna följs upp och kunskap om eleven och vilka extra anpassningar som varit gynnsamma för eleven överförs till läraren som tar emot eleven i nästa årskurs.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och i lågstadiet i specialskolan, om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 4. (3 kap. 4 § skollagen)

Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 3 kap. 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 3 kap. 7 §. Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna i 3 kap. 5 § eller 7 § skollagen redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 3 kap. 5 § skollagen eller göras en anmälan till rektorn enligt 3 kap. 7 § skollagen. (3 kap. 4 § skollagen) Vidare ska ansvarig förskollärare eller lärare samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 3 kap. 4 § skollagen. Ansvarig förskollärare eller lärare ska även samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid planering av stöd som anges i 3 kap. 5 § skollagen när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, och vid uppföljning enligt 3 kap. 4 b § skollagen. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens. (3 kap. 4 a § skollagen)

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 3 kap. 5 § skollagen i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs. (3 kap 4 b § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar, utredning av särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier samt av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att skolan har en väl fungerande rutin för arbetet med extra anpassningar. Lärarna uppger att eleverna får många olika extra anpassningar och att det inte saknas resurser eller kunskap för detta. Efter anmälan om elevs behov av särskilt stöd samråder rektorn med elevhälsan på elevhälsomöte där det beslutas vem som ska vara ansvarig för utredningen och vem i elevhälsan som ska vara kontaktperson. Rektorn beslutar om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i form

av anpassad studiegång enligt 3 kap 12 § skollagen. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § skollagen visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Mottagande och bedömning av nyanländas kunskaper samt studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att skolan gör bedömningar av nyanländas kunskaper. Vidare framkommer att rektorn beslutar om placering i årskurs och undervisningsgrupp. För elever som går på högstadiet finns en förberedelseklass där eleverna kan gå upp till två år. Rektorn uppger att om behovet av talat modersmål skulle uppstå finns möjlighet att samarbeta med grannskolan. Ingen av eleverna som börjat på Manillaskolan hittills har haft ett utländskt teckenspråk som modersmål.

Rättslig reglering

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Om det behövs ska en sådan bedömning göras även för en elev som har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning här senast vid höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år, eller efter skolgång i Sverige har varit bosatt utomlands och därefter har återvänt till Sverige för att återuppta sin utbildning här. Rektorn ansvarar för att bedömningar görs. (3 kap. 12 c § skollagen)

En bedömning enligt 3 kap. 12 c § ska göras skyndsamt. För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska bedömningen göras i sådan tid att beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp kan fattas enligt 3 kap. 12 e §. För en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 1 ska bedömningen göras senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet i någon av de skolformer som anges i 3 kap. 12 b §.

En nyanländ elev och en elev, vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska placeras i den årskurs som är lämplig med hänsyn till elevens ålder, förkunskaper och personliga förhållanden i övrigt.

Rektorn ska besluta om en sådan elevs placering i årskurs så snart som möjligt och senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet i specialskolan. Eleven ska inom samma tid placeras i den undervisningsgrupp som eleven normalt ska tillhöra. (3 kap. 12 e § skollagen)

Rektorn får besluta att en elev vars kunskaper bedömts enligt 3 kap. 12 c § delvis ska undervisas i förberedelseklass, om eleven saknar tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen.

En elevs undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper i svenska för att på heltid kunna delta i undervisningen i det ämnet i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till.

En elev får inte ges undervisning i förberedelseklass längre tid än två år. (3 kap. 12 f § skollagen)

Rektorn får besluta att en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i specialskolan, ska ges undervisning som avviker från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad timplan), om rektorn efter att elevens kunskaper har bedömts enligt 12 c § eller senare, bedömer att eleven kommer att ha svårt att nå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan inom ramen för skolplikten eller motsvarande rätt till utbildning enligt 7 kap. 2 §, och eleven och elevens vårdnadshavare har samtyckt till den anpassade timplanen.

En anpassad timplan ska utformas så att eleven ges undervisning i sådana ämnen och minst det antal ämnen som krävs för att nå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan, ett av de ämnen som avses i 1 är idrott och hälsa, och eleven ges minst den totala undervisningstid som återstår för övriga elever i den årskursen hos huvudmannen under den kvarvarande skoltiden. (3 kap. 12 h § skollagen.)

En nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet. (3 kap. 12 i § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist.

Utredare Terese Westin har varit föredragande i ärendet.

Vid ärendets slutgiltiga handläggning har även utredaren Fanny Stenberg medverkat.